

Cliëntenraad Werk en Inkomen – Advies Beleidsregels Tegenprestatie naar vermogen 2015

Het verschil tussen de Tegenprestatie naar vermogen en andere instrumenten is dat het niet gaat over uitstroom uit de bijstand maar over het ‘voor wat, hoort wat’ principe. Dit maakt de tegenprestatie naar vermogen een repressie-instrument dat uitgaat van schuld aan de samenleving die het vangnet op moet hoesten. De Cliëntenraad W&I betreurt het dat het college ervoor heeft gekozen dit instrument te gaan gebruiken en daarmee het vangnet in wezen in te gaan zetten als pressiemiddel.

Bij 2.1, de vaststelling van de tegenprestatie naar vermogen, staat: “De consulent stelt de aard, omvang en duur van de tegenprestatie vast etc.”. De CR wil daar graag aan toegevoegd hebben dat dit in samenwerking met de cliënt vastgesteld moet worden, om op deze wijze te komen tot goed maatwerk. Dus: “De consulent stelt **in samenwerking met de cliënt** de aard, omvang en duur etc. vast...”. Het kan tenslotte niet zo zijn dat als je genoodzaakt raakt een beroep op de bijstand te moeten doen dat een consulent dan vast gaat stellen wat jij moet doen, ook niet na 20 werkdagen eigen zoektijd, dan nog hoor je dat samen vast te stellen.

Bij 2.2. is het uitgangspunt 16 uur per week, tenzij naar het oordeel van de consulent redenen zijn om daarvan af te wijken. Ook dat oordeel hoort niet alleen bij de consulent te liggen. Het kan n.l. ook bij bijv. een dokter of andere specialist liggen en niet in de laatste plaats bij de cliënt zelf.

Bij 2.4 lezen we dat de consulent de cliënt tijdelijk ontheffing kan verlenen. Iemand met vrijstelling/ontheffing van reïntegratie-, sollicitatie-, en arbeidsplicht zou niet óók nog eens afhankelijk moeten zijn van de consulent voor een ontheffing. Niet duidelijk is hoe om te gaan met ontheffingen wegens medische belemmeringen. Het vaststellen van bijv. verwijtbaarheid is erg moeilijk bij mensen die naar vermogen meedoen en zou wat ons betreft ook niet alleen aan de consulent mogen zijn om dat te bepalen. We adviseren iets in de beleidsregels toe te voegen over de eigen keus van de chronisch zieken met vrijstelling van arbeid- en sollicitatieplicht. Of zij een tegenprestatie willen doen kunnen alleen zichzelf aangeven. Geen drang of verplichting dus.

De wethouder heeft toegezegd dat als iemand al vrijwilligerswerk doet, deze persoon dan al invulling geeft aan de tegenprestatie naar vermogen.

Bij 3.3. zien we staan dat het college vrijwilligerswerk **kán**, (en dus niet perse hóeft te) beschouwen als onbetaalde maatschappelijke nuttige werkzaamheden i.h.k.v. de tegenprestatie naar vermogen. En bij 3.7 zien we ook dat indien de cliënt al vrijwilligerswerk verricht, het college **kán** (maar niet hoeft te) bepalen dat dit invulling geeft aan de tegenprestatie. De CR vindt dat het woordje “kan” er tussenuit zou moeten en in het andere geval willen we graag de criteria van deze kan-bepalingen toegevoegd zien. Als de klant al vrijwilligerswerk doet, zou dit **altijd** moeten worden beschouwd als onbetaald maatschappelijk nuttige werkzaamheden, met inachtneming van Art. 3.4.

Bij 3.10 zien we staan dat de plekken voor de tegenprestatie vanuit het bedrijfsleven komen. Dit gaat de CR toch echt te ver. Het laten verrichten van tegenprestaties bij het bedrijfsleven heeft arbeidsverdringing als gevolg en oneerlijke concurrentie tegenover bedrijven die (nog) wel betaalde krachten inzetten. Ook de FNV wijst hierop. Tegenprestaties, uitgevoerd in het bedrijfsleven, zullen leiden tot ontslagen van betaalde werknemers!

In 3.11 wordt gesteld dat indien een cliënt niet of in onvoldoende mate meewerkt deze gedraging zal worden gesanctioneerd. Waarschijnlijk ook ter beoordeling van de consulent. De CR wijst erop dat het vaststellen van verwijtbaarheid erg moeilijk is bij mensen die naar vermogen meedoen en dus maatwerk nodig hebben. Er wordt steeds meer nadruk gelegd op dwang en sanctioneren. Maar zal dwang participatie bevorderen? Dwang zal er veel eerder voor zorgen dat deze groep nog meer uitgesloten wordt vanwege het feit dat zij niet aan het ideaalbeeld van een goed burger zouden voldoen... De CR adviseert dan ook uiterst terughoudend te zijn met sanctioneren, ook met het oog op het feit dat cliënten dan meteen onder het sociaal minimum schieten en in (nog meer) problemen komen. Het aanvragen en gebruik moeten maken van een uitkering is tenslotte heel iets anders, dan een strafbaar feit plegen. Het zou erg merkwaardig zijn als de gevolgen van beide wél erg op elkaar lijken.

Art. 3.13: Op alleenstaande ouders met kind jonger dan 5 jaar met een ontheffing is de verplichting tot het verrichten van een tegenprestatie naar vermogen niet van toepassing: deze vrijstelling geldt alleen indien men een ontheffing heeft volgens art. 9 lid 7 Participatiewet.

Maar daar staat:

*Art. 9 lid 7. Het college stelt binnen **zes maanden na** ontvangst van het **verzoek**, bedoeld in het eerste lid, een plan van aanpak op voor de invulling van de voorziening, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, voor de alleenstaande ouder aan wie een ontheffing is verleend als bedoeld in het eerste lid.*

Allereerst weet niet iedereen dat je dus eerst zelf een **verzoek om ontheffing/vrijstelling** moet indienen. En dan staat in Art. 9 b. dat je (intussen dus) verplicht bent gebruik te maken van sociale activering...

(Artikel 9 - Verplichtingen)

1 De belanghebbende van 18 jaar of ouder doch jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd is, vanaf de dag van melding als bedoeld in artikel 44, tweede lid, verplicht:

b. gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling, alsmede mee te werken aan een onderzoek naar zijn mogelijkheden tot arbeidsinschakeling en mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44a (44 ;)

Volgens de CR zou het beter zijn het om te draaien en te stellen dat men met een kind, jonger dan 5 jaar, altijd vrijstelling heeft van het verrichten van een tegenprestatie, tenzij men zelf verzoekt een plan van aanpak op te stellen, maar dan wel gezamenlijk. Dat plan zou dan gericht moeten zijn op uitstroom naar betaald werk of studie om daarmee die kans te vergroten.